

že k vlastnímu uskutečnění přidělu nestačí jednostranný akt Státního pozemkového úřadu, nýbrž že k tomu je třeba, aby mezi Státním pozemkovým úřadem a osobou, jíž tento orgán hodlá půdu přidělit, došlo k dohodě o všech modalitách přidělu, k nimž ovšem patří i cena přidělová. Z toho, co bylo uvedeno, jde dále na jevo, že Státní pozemkový úřad při uskutečnění přidělu zabrané půdy vystupuje výhradně jen jménem státu jako vlastníka této půdy, tedy strany, která půdu získanou k účelům sledovaným zákonem přidělovým, přenechává příjemci jako druhé smluvní straně. Tomuto názoru nevádí doslov ustanovení §§ 23 a 27 přidělového zákona ani § 77 náhradového zákona ze dne 8. dubna 1920 č. 329 sb. z. a n. ve znění článku I. zákona ze dne 13. července 1922 č. 220 sb. z. a n., neboť ze slovních obrátů, jichž tyto právní normy používají (»úřad pozemkový — — — určí«, »ustanoví«, »stanoví«, — — — »konečná rozhodnutí pozemkového úřadu«), nelze ještě dovodit, že Státní pozemkový úřad při uskutečnění přidělu vystupuje jako úřad judikující, ano zejména ani obrat použitý v § 27 zákona přidělového (»konečné rozhodnutí pozemkového úřadu«) nelze vyložit v tom smyslu, že zákon měl tu na mysli akt, který jest emanací judikující činnosti Státního pozemkového úřadu, nýbrž jen v tom smyslu, že tu jde jen o projev, který činí Státní pozemkový úřad v zastoupení a jménem státu jako vlastníka zabrané půdy, k uskutečnění určité hospodářské dispozice touto půdou. Mínění, že Státní pozemkový úřad vystupuje i při uskutečnění přidělu zabrané půdy jako úřad judikující, nelze opírat ani o ustanovení odstavce (1) § 7 zákona ze dne 11. června 1919 č. 330 sb. z. a n. o pozemkovém úřadě, podle kteréhožto ustanovení přísluší tomuto úřadu »činiti opatření a rozhodnutí ve všech věcech upravených zákonem záborovým neb zákony, jež budou vydány k jeho provedení a doplnění mimo ony věci, které těmito zákony přikázány budou soudům neb úřadům jiným«; vždyť citovaným ustanovením odst. 1. § 7 zákona č. 330/1919 nebyl ještě nikterak veškerým úkonům Státního pozemkového úřadu ve věcech pozemkové reformy vtisknut ráz aktů úřadu judikujícího, tedy ráz rozhodnutí neb opatření v technickém slova smyslu; otázka, zda Státní pozemkový úřad v té které věci spadající do oboru pozemkové reformy vskutku vystupuje jako úřad judikující a zda tedy ten který jeho úkon jeví se vskutku jako opatření neb rozhodnutí v technickém smyslu, nelze vůbec posuzovati podle odst. 1. § 7 zákona č. 330/1919, nýbrž podle vlastní povahy toho kterého úkonu. Vystupuje-li tedy — jak bylo svrchu dovozeno — Státní pozemkový úřad při přidělu zabrané půdy jen jménem státu jako strana, která přenechává zabranou půdu příjemci jako druhé smluvní straně, jde tu jen o soukromoprávní poměr mezi státem a uchazečem o přiděl půdy, a patří tudíž rozhodování o všech sporech, které vznikají z tohoto soukromoprávního poměru, tedy i o sporech o zaplacení přidělové ceny, — podle § 1 j. n. do příslušnosti řádných soudů.

II. O nároku na náhradu škody proti městu s vlastním statutem, ježto nezařídilo veřejnou kanalisaci, čímž se stalo, že byla přívalem vod způsobena škoda, jsou příslušny rozhodovati úřady správní.

Účastníkům řízení o řešení kompetenčního konfliktu nepřísluší náhrada útrat.

(Rozh. senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 5. června 1931, č. j. 734/31).

František S., protokolovaný obchodník v Praze II., podal dne 16. listopadu 1927 u zemského civilního soudu v Praze na pražskou obec žalobu o náhradu škody 143.658 Kč s přísl., v níž doličil, že dne 16. července 1927 při lijáku stoupla voda na Havlíčkově nám. v Praze II. do výše asi 30 cm nad chodníky a vnikla do sklepů přízemních místností domu, kde v přízemí má závod s technickými potřebami a zaplavila zejména jeho sklepní místnosti do výše asi 1½ m, způsobivši mu na zboží tam uloženém škodu 143.658 Kč. Podle žalobního přednesu byla žalovanou obcí škoda zaviněna tím, že se dosud nepostarala na Havlíčkově náměstí o řádnou kanalisaci, že kanály jsou příliš malé a nemohou při větších vodních srážkách pojmouti přívaly vod, tak že již častěji tam došlo k závažným povodním, a že obec zodpovídá za to, by uliční kanály účelně a řádně fungovaly. Proti žalobě bránila se žalovaná obec námitkou nepřípustnosti pořadu práva, doličujíc, že se žalobce domáhá náhrady škody, vzniklé podle jeho tvrzení zanedbáním povinností obce nedostatečnou úpravou veřejného náměstí, pokud se týče veřejné kanalisace, a že rozhodování o nároku této povahy přísluší úřadům správním. Do sporu přistoupil jako vedlejší intervenient na žalované straně JUDr. P. jako vlastník domu na Havlíčkově nám. v Praze II., jemuž spor žalovaná obec opověděla. Procesní soud, omeziv jednání na námitku nepřípustnosti pořadu práva, vyhověl jí usnesením ze dne 29. února 1928 a žalobu odmítl v podstatě z důvodů, že žalobce opírá nárok na náhradu škody o to, že se žalovaná obec nepostarala o řádnou kanalisaci, že tedy právním důvodem nároku jest zanedbání povinností místní policie, uložené obci jako orgánu veřejnoprávnímu a že o veřejnoprávním důvodu přísluší rozhodovati úřadům správním a proto že jest pořad práva vyloučen. Rekursu žalobce vrchní soud v Praze jako soud rekursní usnesením ze dne 14. května 1928 nevyhověl, odkávaj jej ke správným důvodům prvního soudu. Další opravný prostředek proti srovnalým usnesením soudů I. a II. stolice, byl podle § 528 c. ř. s. vyloučen. Po té požádal poškozený František S. podáním ze dne 11. září 1928 radu hlavního města Prahy, by se pražská obec zásadně vyslovila, že jest ochotna nahraditi mu škodu, leč obec jeho žádosti nevyhověla z důvodu, že škoda vznikla vyšší mocí (*vis maior*) a sbor hlavního města Prahy pro vyřizování stížností odmítl stížnost Františka S-a do usnesení rady hlavního města Prahy proto, že napadené usnesení jest jen projevem vůle obce jako strany, nikoliv rozhodnutím. Odvolání Františka S-a k zemskému úřadu v Praze bylo zamítnuto z důvodů, že obecní řád pražský (zák. čís. 85/1850 z. z.) nemá ustanovení, příkazujícího rozhodování správním úřadům o povinnosti k náhradě škody, vzniklé při výkonu místní policie obecní a ježto předpisu § 37 čes. obec. zřízení nelze tu ani podpůrně použít, bylo řešení této otázky odkázati

na pořad práva (výměr zemského úřadu v Praze ze dne 29. září 1930, jímž zároveň bylo prohlášeno, že z něho není dalšího odvolání). Ježto poškozenému bylo odepřeno rozhodnouti o jeho nároku i řádnými soudy, i správními úřady, a to poslední přípustnou instancí — učinil návrh na řešení záporného kompetenčního konfliktu mezi vrchním soudem v Praze a zemským úřadem v Praze, v němž žádal o rozsudek, že k rozhodnutí této věci jsou příslušné řádné soudy, z důvodu, že v obecním řádě pražském není předpisu, který by nárok na náhradu škody z nedostatečného opatření obce pražské při zřizování a udržování kanalisace odkazoval před úřady správní. V projevech účastníků ve smyslu § 6 zákona čís. 3/1918 sb. z. a n. uvedl zemský úřad v Praze, že v konkrétním případě bylo by lze teoreticky uznati právní poměr, který vznikl mezi navrhovatelem a obcí pražskou z důvodu § 81 praž. obec. řádu za poměr veřejnoprávní, že však o nárocích na náhradu škody jest rozhodovati vždy řádným soudům (§ 1338 obč. zák.), pokud speciálním předpisem nebyla kompetence zcela neb z části uložena úřadům správním (jako na př. § 37 čes. obec. zřízení a j.). Nelze proto de lege lata souditi na změnu úřední kompetence v této věci, třebas by de lege ferenda bylo odůvodněno teoretické hledisko o veřejnoprávní povaze sporného poměru — dokud výslovným předpisem zákona se tak nestalo. Vrchní soud v Praze odkázal k svému právnímu názoru vyslovenému v usnesení ze 14. května 1928. Vedlejší intervenient Dr. P. ve svém písemném vyjádření dovozoval, že se nárok poškozeného opírá o zanedbání místní policie obcí pražskou, jež prý nedostála svým povinnostem jako orgán veřejnoprávní, tedy o porušení práva veřejného a že nejde vůbec o občanskou věc soukromoprávní, o níž by bylo rozhodovati řádným soudům.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uznal, že příslušny jsou úřady správní a zamítl návrh Františka S-a na přičtení útrat návrhu na řešení kompetenčního konfliktu i návrh vedlejšího intervenienta Dr. P-a na přisouzení útrat vyjádření.

D ů v o d y:

Poškozený František S. dovozuje povinnost pražské obce k náhradě škody ze skutkového základu, že uliční kanály pražské veřejné kanalisace na Havlíčkově náměstí v Praze II., jsou svými rozměry příliš malé, že nemohou při větších vodních srážkách pojmouti přivaly vod, a doličuje, že pražská obec, nepostaravši se o řádnou kanalisaci, zavinila, že dne 16. července 1927 při lijavci nemohla dešťová voda veřejnými stokami býti včas odvedena a že zaplavila ulici a vnikla odtud do skladiště poškozeného. Vytýká tedy poškozený pražské obci, že zanedbala zařízení neb opatření, patřící do oboru její místní policie, kterou jest jí uloženo, aby pečovala o bezvadné svádění srážkových vod do sítě veřejné uliční kanalisace. Pro obec pražskou jest v tomto směru závazným předpis § 81 pražského řádu ze dne 27. dubna 1850 čís. 85 z. z., podle něhož patří do oboru místní policie mimo jiné úkony též činiti opatření k odvrácení všelikého nebezpečí, jež nastává osobě nebo majetku povodní nebo jinými příhodami živelními, a jest obec pražská povinna opatřiti

i potřebné úhrady peněžní na zařízení, jichž k plnění těch povinností jest třeba, a zodpovídá ze všelikého obmeškání, jímž v té příčině bude vinna. Tyto úkoly a povinnosti pražské obce patří do jisté věci veřejnoprávní působnosti a nárok poškozeného Františka S-a jest právě ve své podstatě založen jen na zanedbání veřejnoprávních povinností obce, jako vyššího organického svazku k poškozenému svému příslušníku. Jde tedy o otázku v науce i praxi spornou, zda o nárocích na náhradu škody z porušení neb opomenutí veřejnoprávních povinností a úkolů obce mají rozhodovati řádné soudy, či úřady správní. Ustanovení § 1338 obč. zák., že právo k náhradě škody musí pravidelně býti uplatněno u řádného soudce jako každé jiné právo soukromé, nelze vykládati tak široce, že o veškerých nárocích z náhrady škody, ať mají původ a podstatu v poměru soukromoprávním nebo veřejnoprávním, jest rozhodovati řádným soudům, pokud zvláštními zákony (jako na př. § 37 čes. obec. zřízení) nebyly takové nároky přikázány k rozhodování úřadům jiným. Jest míti na zřeteli především zásadní ustanovení odstavce 1. § 96 ústavní listiny, že soudnictví ve všech stolicích jest odděleno od správy, t. j. že věci, jsoucí svou povahou a podstatou věcmi správními, nemohou býti řešeny řádnými soudy (srov. § 42 j. n. a § 240 odst. 3 a § 477 č. 6 s. ř. s.) a naopak o věcech soukromoprávních nemohou rozhodovati úřady správní, pokud o tom není jiných zvláštních předpisů zákonných. Ačkoliv přesné hranice mezi obory působnosti řádných soudů a úřadů správních nebyly zákonem vytýčeny, přece nemůže býti pochybnosti o tom, že soudům jest rozhodovati o takových nárocích, jež podle jich podstaty jest posuzovati podle zásad práva soukromého, kdežto úřadům správním jest ponechati uspořádání takových poměrů, ke kterým nutno přihlížeti podle zásad práva veřejného (srov. Ott—Studium nového soudního řízení 1897 díl I. str. 24). Správnost tohoto rozlišování vyplývá z článku I. uvoz. zák. k j. n. a z. § 1 j. n., jimiž bylo soudům přikázáno vykonávání soudní moci v občanských právních věcech, i z čl. I. uvoz. zák. k c. ř. s., jímž předpisy soudního řádu byly omezeny jen na občanské právní rozepře. Též Pražák ve svém díle: Spory o příslušnost (vyd. 1883 na str. 120) dovozuje, že prvou větu ustanovení § 1338 obč. zák. jest vykládati restriktivně — nikoli tak široce, jak činila starší škola právníků německých — a že nárok z náhrady škody nemůže míti jinou povahu, než jakou povahu mělo porušení, z něhož jest odvozen, a dospívá k závěru, že, stalo-li se porušení, z něhož se nárok odvozuje, aktem veřejné správy, náleží i žaloba o náhradu škody nikoli před soud, nýbrž před úřady správní. Tkví tedy kritérium v podstatě nároku a v povaze aktu, z něhož škoda vznikla. Opírá-li — jak shora dolíčeno — poškozený František S. svůj náhradní nárok na zanedbání povinností, uložených pražské obci správou místní policie ve smyslu § 81 praž. obec. řádu, zejména o to, že nezařídila veřejnou kanalisaci na Havlíkově náměstí v Praze III. tak, aby majetek občanstva byl bezpečně chráněn před živelnými příhodami, jaká nastala dne 16. července 1927 v Praze a při níž byla mu přívalem vod na zboží v přízemních sklepních místnostech způsobena škoda Kč 143.658.—, jest podstata jeho nároku nepochybně založena v právní sféře veřejnoprávní, jehož důvodnost, zvláště v otázce, zda pražská

obec konala řádně své povinnosti v oboru místní policie, či nikoli, bude posuzovati podle práva veřejného, a nemá pro věc význam, zda nárok bylo by lze nějak konstruovati i s hlediska soukromého práva, poněvadž rozhodnou je tu vlastní podstata poměru, v němž nepochybně vystupuje pražská obec jako veřejnoprávní orgán, který pro zájmy jemu podřízeného příslušníka ve veřejném zájmu měl býti činným — a dále povaha aktu rušení. Nesejde ani na tom, že obecní řád pražský nemá výslovné ustanovení o tom, že správní úřady mají rozhodovati o povinnosti obce k náhradě škody se zanedbáním místní policie — jako § 37 čes. obec. zřízení — poněvadž i bez zřetele k tomuto předpisu, nepoužitelnému pro pražskou obec jako město s vlastním statutem (srov. judikát čís. 229), vyplývá z úvah shora dolíčených, že rozhodovati o nároku, o nějž tu jde, jsou povolány úřady správní. Bylo proto o záporném konfliktu kompetenčním rozhodnutoi jak ve výroku uvedeno.

Nároky na přiřčení útrat bylo zamítnouti, ježto zákon čís. 3/1918 sb. z. a n. tohoto nároku účastníkům řízení nepřiznává.

III. Předpisem § 4 zákona ze dne 15. října 1925, čís. 217 sb. z. a n., byla odstraněna možnost záporných kompetenčních konfliktů mezi nejvyšším správním soudem a řádnými soudy, pokud jde o příslušnost přezkoumávati rozhodnutí správních úřadů o soukromoprávních nárocích ve smyslu § 105 ústavní listiny, a odpadla tím také možnost dovolávati se podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. rozhodnutí konfliktního senátu v takových případech.

Zjednati nápravu v případech, kde by se snad řádné soudy nepokládaly za vázané výrokem nejvyššího správního soudu, že v konkrétním případě jde o věc patřící podle § 105 ústavní listiny do příslušnosti řádných soudů, vymyká se z kognice konfliktního senátu.

(Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 7. prosince 1931, č. j. 744/31.)

Rozhodčí komise pro závodní výbory v T. na Slovensku rozhodla dne 1. října 1926 na návrh závodního výboru M-ových závodů v T. podle § 3 lit. g) zákona č. 330/1921, že se výpověď daná dělníkům Josefu a Bronislavu P-ovým prohlašuje za právně neúčinnou a že závody jsou povinny buď přijati oba dělníky zpět do práce za dřívějších podmínek zároveň s náhradou za výdělek zatím ušlý, buď postarati se jim o jiné zaměstnání v témže oboru a místě s přibližně stejným výdělkem, buď dáti jim odstupné ve výši čtyřtýdenní mzdy. Závodní výbor společně s Josefem a Bronislavem P-ovým podali do rozhodnutí rozhodčí komise stížnost k nejvyššímu správnímu soudu s návrhem, aby napadený nálezn byl zrušen a rozhodčí komisi bylo uloženo, aby sama přímo určila, kterou ze tří jim na výběr ponechaných povinností mají závody splnit. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 2. září 1927 č. 25.732/26 stížnost odmítl jako nepřípustnou z důvodu, že nálezn rozhodčí komise jest rozhodnutím správního úřadu o soukromoprávním nároku strany, proti němuž lze se podle § 105 úst. listiny a zákona ze dne 15. října